

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 8 grudnia 2010 r.

**Zarząd
Zakładu Robót Drogowych
i Terenów Zielonych Spółka z o.o.
w Bytomiu**

LKA-4101-18-06/2010/P/10/124

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹ (zwanej dalej „ustawą o NIK”), Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Schronisku dla bezdomnych zwierząt w Bytomiu przy ul. Łaszczyka 18², w zakresie przestrzegania prawa ochrony zwierząt w latach 2008–2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 2 listopada 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Spółki w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

I. NIK ocenia pozytywnie organizację Schroniska i zapewnienie przebywającym w nim zwierzętom odpowiednich warunków bytowania.

1. Schronisko prowadzono w oparciu o umowy, zawarte w latach 2007–2009 przez Zakład Robót Drogowych i Terenów Zielonych Spółka z o.o. w Bytomiu³ z Gminą

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² zwanym dalej „Schroniskiem”

³ Zwany dalej „ZRDiTZ” lub „przedsiębiorca”

Bytom, na prowadzenie Schroniska dla bezdomnych zwierząt oraz hotelu i grzebowiska dla zwierząt. Przedsiębiorca posiadał zezwolenie na wykonywanie działalności w zakresie określonym we wspomnianych umowach (ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt, grzebowiska i hotelu dla zwierząt) oraz posiadał nadany weterynaryjny numer identyfikacyjny. Osoby zatrudnione w Schronisku, zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt⁴, przeszkolono w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁵.

2. Schronisko spełniało warunki w zakresie jego lokalizacji, określone w § 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych.

NIK zwraca jednak uwagę, że nie w pełni zabezpieczono teren Schroniska, pomimo obowiązku określonego w § 1 ust. 2 ww. rozporządzenia, o czym świadczą liczne ucieczki zwierząt. W latach objętych kontrolą zbiegło łącznie 201 psów i kotów. Ponadto, lekarze Powiatowego Inspektoratu Weterynarii, w toku przeprowadzanych kontroli, wskazywali na konieczność uzupełnienia i naprawienia ogrodzenia w celu uniemożliwienia zwierzętom ucieczki.

3. Stosownie do wymogów § 2 ww. rozporządzenia, w Schronisku wyodrębniono pomieszczenia do wykonywania zabiegów leczniczych i chirurgicznych, do przechowywania środków leczniczych i dezynfekcyjnych oraz do przechowywania karmy. Zorganizowano także odrębne pomieszczenia do izolowania zwierząt chorych i odbywających kwarantannę. Pomieszczenia do wykonywania zabiegów weterynaryjnych wyposażono zgodnie z § 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie wymagań dla gabinetów weterynaryjnych⁶.

Zgodnie z wymogami § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych, pomieszczenia i boksy oddzielono przegrodami uniemożliwiającymi wzajemny kontakt zwierząt. Wielkość boksów i pomieszczeń pozwalała na realizację zachowań właściwych dla psów i kotów. Zapewniono także odpowiednie legowiska (wymieniane w miarę potrzeb) i stały dostęp do wody zdatnej do picia. Zatem

⁴ Dz. U. Nr 158, poz. 1657, zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie wymagań weterynaryjnych”,

⁵ Dz. U z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 194, poz. 1990

spełniono wymogi § 4 ust. 3 oraz § 5 wspomnianego rozporządzenia. Boksy i wybiegi utrzymywano w należyтым stanie sanitarnym. Na bieżąco usuwano nieczystości oraz okresowo przeprowadzano dezynfekcję i deratyzację.

4. Pracownicy Schroniska korzystali z urządzeń umożliwiających odczytanie danych z wszczepionych pod skórę psów czipów (tylko przez lekarzy weterynarii na terenie Bytomia) oraz dostępu do bazy danych zaczipowanych psów. Pozwoliło to na identyfikację właścicieli zagubionych zwierząt, umieszczonych w Schronisku. W latach 2008–2010 (I półrocze) właściciele odebrali ze Schroniska łącznie 658 psów.

- II. NIK również pozytywnie ocenia zapewnienie zwierzętom właściwej opieki, w tym także opieki lekarsko-weterynaryjnej.

Pracę w Schronisku zorganizowano w systemie trzymianowym, zapewniającym zwierzętom całodobową opiekę. Ponadto wyznaczano osoby dyżurujące w dni ustawowo wolne od pracy. W ramach opieki weterynaryjnej, lekarz weterynarii przeprowadzał codziennie kontrolę stanu zdrowia zwierząt. Fakt ten każdorazowo odnotowywano w Książce leczenia zwierząt. W Książce tej zamieszczano również adnotacje dotyczące leczenia zwierząt, przeprowadzonych kastracji i sterylizacji, wykonywanych zabiegów profilaktycznych (szczepień przeciwko wściekliznie, zwalczania pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych) oraz przeprowadzonych eutanazji z podaniem jej przyczyn.

Pomimo zapewnienia zwierzętom opieki, w 2008 r. na 1 844 zwierzęta przebywające w Schronisku padło 178 (9,7 %), a 606 (32,9 %) poddano eutanazji. W 2009 r. spośród 1 855 padło 170 (9,2 %), a 536 (28,9 %) uśpiono, natomiast do 30 czerwca 2010 r. na 1 230 zwierząt padło 126 (10,2 %), a 257 (20,9 %) poddano eutanazji.

NIK zwraca uwagę na stosunkowo wysoki wskaźnik śmiertelności zwierząt w Schronisku. Odpowiednio w latach 2008–2010 (I półrocze) wynosił on 42,5 %, 38,1 % i 31,1 %. Zdaniem lekarza weterynarii, zatrudnionego w Schronisku, konieczność eutanazji znacznej liczby zwierząt spowodowało m.in. występowanie chorób zakaźnych. Ze względów finansowych tylko szczenięta i kocięta szczepiono przeciw chorobom zakaźnym (poza wścieklizną). Natomiast eliminowanie zarazków chorobotwórczych, w sytuacji zmasowania zwierząt, jest zabiegiem trudnym do przeprowadzenia. Dodatkowo sytuację utrudniała niesprawną kanalizacja w niektórych kojcach, a zwłaszcza w kojcach przeznaczonych na kwarantannę. Ponadto wiele zwierząt przyjętych do Schroniska było po wypadkach wielourazowych lub chorych, nierokujących wyleczenia.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Katowicach, uczestniczący na zlecenie NIK w kontroli Schroniska, nie wniósł zastrzeżeń do przyczyn eutanazji odnotowanych w Książce leczenia zwierząt.

Jako przykład dobrej praktyki należy wskazać wprowadzony od 5 stycznia 2010 r. obowiązek komisyjnego podejmowania decyzji o uśpieniu psów ze względu na ich agresję. W skład komisji wchodził: lekarz weterynarii, kierownik i pracownik biurowy Schroniska.

- III. NIK nie wnosi zastrzeżeń do ewidencji zwierząt przebywających w Schronisku. Zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych, prowadzono wykaz zwierząt przebywających w Schronisku, przy czym odrębny wykaz prowadzono dla zwierząt przyjmowanych z gmin ościennych. Wykazy te prowadził wyznaczony pracownik Schroniska. Zakres danych wprowadzonych do wykazów spełniał wymagania określone w § 6 ust. 2 ww. rozporządzenia. Nie sporządzano natomiast wypisu, z ww. wykazu, dla zwierząt wydawanych ze Schroniska. Informacje, które - zgodnie z § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych - powinny zawierać wypisy, zamieszczono w karcie adopcyjnej i książce psa/kota, które otrzymywał nowy właściciel zwierzęcia.

Równocześnie NIK zwraca uwagę na nierzetelne sporządzanie zestawień (stanowiących integralną część comiesięcznych protokołów odbioru robót) przekazywanych do Urzędu Miasta, a dotyczących m.in. stanu liczbowego i rotacji zwierząt. Liczba zwierząt przebywających w Schronisku, wykazana w czterech miesięcznych zestawieniach, była niezgodna ze stanem faktycznym wynikającym z ewidencji, a w zestawieniach za grudzień 2008 r. i 2009 r. (sporządzonych 18 i 19 grudnia) zamiast faktycznej, podano szacunkową liczbę zwierząt. Natomiast podana w zestawieniach liczba zwierząt poddanych eutanazji - w latach 2008 – 2010 (I półrocze) – odpowiednio: 23, 72 i 3, była większa niż odnotowano w ewidencji. Powodem tych rozbieżności było uwzględnianie w zestawieniach przypadków eutanazji zwierząt, które nie były przyjęte do Schroniska, a z uwagi na stan, w jakim je dostarczono do Schroniska, niezwłocznie należało podjąć decyzję o ich uśpieniu. Przypadki takie lekarz weterynarii odnotował w Książce leczenia zwierząt, na podstawie której sporządzono ww. zestawienia.

- IV. NIK pozytywnie ocenia działania w zakresie popularyzacji adopcji zwierząt przebywających w Schronisku, które polegały m.in. na:

- organizowaniu aukcji psów i kotów (w okresie objętym kontrolą oddano 76 psów i 13 kotów),
- zamieszczaniu w prasie ogłoszeń o możliwości adopcji zwierząt oraz kuponów uprawniających do bezpłatnej adopcji,
- organizowaniu dni, w których można było nieodpłatnie adoptować zwierzę,
- zamieszczaniu na stronie internetowej zdjęć zwierząt przeznaczonych do adopcji.

W wyniku podejmowanych działań, w latach 2008–2010 (I półrocze) wydano odpowiednio: 500, 443 i 246 zwierząt, co w stosunku do liczby przebywających w tym okresie w Schronisku zwierząt stanowiło odpowiednio: 27,1 %, 23,9 % i 20,0 %

- V. NIK ocenia pozytywnie wykorzystanie środków finansowych na prowadzenie Schroniska. Z tytułu realizacji umów, przedsiębiorca miał do dyspozycji środki przekazane przez Miasto, 80 % kwot uzyskanych w związku z wykonywaniem usług objętych umową (za sprzedaż zwierząt, zapewnienie miejsca grzebalnego, przyjęcie zwierząt z gmin ościennych, utrzymywanie zwierząt w hotelu) oraz darowizny. Otrzymane środki wydatkowano zgodnie z umową m.in. na sfinansowanie wynagrodzeń pracowników, na zakup karmy i leków dla zwierząt, a także na zakup sprzętu i remonty. Zdaniem Kierownika Schroniska, środki przekazywane przez Miasto w pełni zabezpieczały potrzeby finansowe na zapewnienie opieki zwierzętom przebywającym w Schronisku.

Rozliczenia otrzymanych środków dokonywano na podstawie faktur wystawionych przez przedsiębiorcę i przekazywanych co miesiąc do Urzędu Miasta, zgodnie z warunkami określonymi w zawartych umowach na prowadzenie Schroniska. Według ww. faktur, na finansowanie zadań związanych z realizacją umów w latach 2008–2010 (I półrocze) wydatkowano odpowiednio: 213,2 tys. zł, 376,8 tys. zł i 194,4 tys. zł, co w stosunku do uzyskanych wpływów stanowiło 60,8 % w 2008 r., 77,8 % w 2009 r. i 80,8 % w I półroczu 2010 r. Pozostałe środki stanowiły dochód przedsiębiorcy prowadzącego Schronisko.

- VI. Równocześnie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niezgodnie z przeznaczeniem wykorzystywano pomieszczenia hotelu dla zwierząt. Spośród 14 boksów tylko cztery wykorzystano, jako hotelowe, a w pozostałych dziesięciu ulokowano psy ze Schroniska. Obowiązek wykorzystywania hotelu dla zwierząt, zgodnie z przeznaczeniem, wynika z § 19 załącznika nr 1 do umowy na prowadzenie Schroniska zawartej 29 grudnia 2008 r. Zaznaczyć należy, że Prezydent Miasta wyraził zgodę na ograniczenie liczby miejsc w hotelu dla zwierząt, ale tylko do końca 2008 r.

2. Nie realizowano w pełni postanowień § 10 ww. umowy na prowadzenie Schroniska, zgodnie z którym opłaty m.in. za przyjęcie do Schroniska zwierzęcia z gmin ościennych należy pobierać według cennika stanowiącego załącznik do obowiązującego Regulaminu Schroniska, ustalonego przez Prezydenta Miasta, tj. 250 zł za jedno przyjęte zwierzę. Również w § 7 wspomnianego Regulaminu podano, że opłaty za korzystanie ze Schroniska będą pobierane zgodnie z cennikiem stanowiącym załącznik do Regulaminu. Przedsiębiorca natomiast pobierał opłaty w wysokości od 350 zł do 380 zł za przyjęcie psa oraz od 250 zł do 350 zł za kota.

Postanowienia ww. § 10 umowy (obowiązującej od 2009 r.) zobowiązywały również przedsiębiorcę do przekazywania na rachunek Urzędu całej kwoty uzyskanej m.in. z opłat wnoszonych przez ościenne gminy, z czego 80 % Miasto zwracało Schronisku. Przedsiębiorca nie przekazywał na rachunek Urzędu pełnych kwot wpłaconych przez ościenne gminy. Z pobranych w 2009 r. opłat (za przyjęcie 193 psów oraz 44 kotów i jednego miotu) w łącznej kwocie 84.350 zł, na rachunek Urzędu przekazano 60.250 zł (71,4 %), a z uzyskanych do 30 czerwca 2010 r. (przyjęto 132 psy i 11 kotów) 51.580 zł, przekazano 35.750 zł (69,3 %).

Odpowiedzialność za niedotrzymanie ww. warunków umowy ponosi Zarząd Zakładu Robót Drogowych i Terenów Zielonych Spółka z o.o.

NIK nie podziela stanowiska Prezesa, że „kwota, jaką ustalił Prezydent, nie uwzględniała rzeczywistych kosztów wyłapywania zwierząt w gminach ościennych. (...) Urząd był zainteresowany, aby Schronisko przekazywało kwotę 250 zł, natomiast nadwyżka w całości była przeznaczona na potrzeby Schroniska”.

Zgodnie z warunkami umów zawartych z gminami ościennymi na przyjmowanie zwierząt do Schroniska, to zainteresowane gminy dowoziły zwierzęta do Schroniska na swój koszt. Zatem wzrost kosztów wyłapywania bezdomnych zwierząt nie dotyczył ZRDiTZ i nie miał wpływu na wysokość pobieranych opłat.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. **Należyłą realizację wszystkich postanowień umowy, w tym:**
 - a) **dotyczących sposobu wykorzystania obiektów zgodnie z przeznaczeniem,**
 - b) **pobierania i rozliczania opłat za przyjęcie zwierząt z ościennych gmin.**
2. **Podjęcie skutecznych działań mających na celu:**
 - a) **ograniczenie liczby ucieczek zwierząt ze Schroniska,**
 - b) **obniżenie wskaźnika śmiertelności zwierząt przebywających w Schronisku.**

3. *Doprowadzenie do zgodności danych w dokumentacji prowadzonej w Schronisku w zakresie liczby zwierząt poddanych eutanazji.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust.1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.